

UUSPERHEEN ERITYISKYSYMYKSET PERHETYÖSSÄ

Koskinen Minna
KEHITYSTEHTÄVÄ
TURUN UUSPERHENEUVOJAKOULUTUS 2017

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	1
2. Uusperheen rakenne ja kehitysvaiheet	3-5
3. Vanhemmuus ja parisuhde	5-7
4. Uusperheen 10 vaihetta	7-10
5. Pohdinta	11
6. Lähde luettelo	12

JOHDANTO

Valitsin aiheekseni uusperheen erityiskysymykset koska halusin lisätä ja vahvistaa tietouttani aihe alueesta. uusperheen erityiskysymyksiä on tärkeä tunnistaa koska samalaisia vaiheita ja haasteita ei tule esiin ydinperheissä. Toivon saavani kehitystehtävästäni apua työskentelyyn uusperheiden kanssa. Käsittelen kehitystehtävässäni aluksi uusperheen rakennetta ja vaiheita, vaikka uusperhe saattaa muistuttaa ydinperheestä, eroaa se siinä että uusperheessä on ainakin toisella vanhemmalla on lapsi tai lapsia aiemmasta suhteesta.

Uusperheessä vanhemmuus voi olla biologista vanhemmuutta tai sosiaalista vanhemmuutta. Uusperheissä vanhemmuus jakautuu eri tavalla, jonka vuoksi uusparin on sovittava yhteiset pelisäännöt. Uusperheessä yhdessä sovittujen rajojen merkitys korostuu. Rajoista on tärkeämpi pitää uusperheessä kiinni koska uusperheiden rajoja usein ylitetään helpommin ja useammin kuin ydinperheissä.

Kehitys tehtävänä, olen tehnyt kysely kaavakkeeseen johon, olen valinnut Uusperheen erityiskysymyksiä Kirsi Heikinheimon luentoa avuksi käyttäen jakso 2, Uusperheen vaiheet, askeleet helmikuu 2017.

Kyselykaavakkeen on tarkoitus auttaa avaamaan keskustelua uusperheiden kanssa, uusperheiden erityiskysymyksistä.

Uusperhe on perhe, jossa toisella tai molemmilla on lapsi tai lapsia aiemmasta parisuhteesta.

Monet uusperheen ongelmat ovat ehkäistävissä jos uusperhe saa riittävästi tietoa siitä että kaikilla uusperheillä on omat kehitysvaiheet, jotka ovat välttämättömiä uusparin ja uusperheen perheytyksen kannalta. Uusparin on tärkeä saada tietoa ja neuvoja Uusperheen rakenteesta, rajoista ja säännöistä jotka vaikuttavat hyvinvointiin uusperheessä. Riittävä tiedonsaanti ehkäisee uusperheiden hajoamisia ja siten turhia eroja (Malinen, 2013, 164–167).

Uusperheen rakenne ja kehitysvaiheet:

Alkuvaiheessa uuspari usein kokee että kaikki onnistuu ja kaikki tulevat onnellisiksi, pari saattaa alkuvaiheessa elää haaveidensa varassa. Halu korvata ja hyvittää aiempi ero ja rikkoutunut perhe vie uusparin tuskaa ja surua pois. Tässä vaiheessa Uusperheen vanhemmat toivottavat bonuslapset tervetulleiksi perheeseen. Lapset eivät välttämättä vastaa bonus vanhemman tutustumis yrityksiin ja saattavat vetäytyä tai esittää välinpitämättömyyttä. Lapset saattavat toivoa bonus vanhemman poistuvan heidän elämästään ja samalla he toivovat että heidän vanhempansa palaisivat yhteen perheeksi (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Toisessa vaiheessa tunnusomaista on yhteishengen nostattaminen me henki. Tässä vaiheessa bonusvanhempi yrittää tutustua bonuslapsen ja saada tämän hyväksymään itsensä, mutta voi tulla ohitetuksi tai torjutuksi. Bonus lapsen torjunta voi nostaa bonus vanhemmassa esiin ongelmallisia tunteita, jotka biologinen vanhempi saattaa tulkita bonus vanhemman haluttomuudeksi hyväksyä hänen lapsensa tai kuulua perheeseen. Jos pelko uudesta epäonnistumisesta alkaa täyttämään ajatuksia, lisääntyy negatiivisuus uusperheessä. Uusperhe ei tässä vaiheessa vielä useimmiten tunnista mikä on vialla (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Kolmannessa vaiheessa ongelmat ovat romahtaneet, kielteiset tunteet ovat saattaneet saada vallan. Tässä vaiheessa bonus vanhempi alkaa usein voimaan pahoin ja on pettynyt. Uusparille haasteita tuo lasten ja puolison tarpeiden välissä oleminen, jotka eivät tässä vaiheessa usein kohtaa toisiaan. Lapset saattavat käyttää hyväkseen uusperheen vanhempien huonoja välejä. Tilanne vaatii usein ulkopuolista apua perheen, ystävien tai jonkun ulkopuolisen tahon tukea ja

opastusta joka on perehtynyt uusperheiden sudenkuoppiin ja erityiskysymyksiin. uusperheen vanhempien on tärkeä keskustella avoimesti siitä mitä tuntee ja mitä kokee. Ilman keskustelua yhteyttä ja tilanteen selvittämistä on vaarana että tilanne lukkiutuu ja uuspari alkaa etääntymään ja vieraantumaaan toisistaan (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Neljännessä vaiheessa aletaan selvittämään vaikeita tunteita ja ristiriitoja. Ilmaistaan voimakkaasti tunteita, odotuksia ja tarpeita. Tässä vaiheessa usein biologiset perheenjäsenet liittoutuvat ja bonus vanhempi jää ilman tukea. Tämä saattaa pakottaa bonus vanhemman suojaantumaaan ja vetäytymään. Lukkoon mennyttä tilannetta voi yrittää rauhoittaa konkreettisilla sopimuksilla, uusparin ja perheen sovitut rajat. Kuka, miten ja milloin on yhteydessä ex kumppaniin, onko aina pakko vastata jos puhelin soi (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Viidennessä vaiheessa ratkaisuja ja sopimuksia aletaan työstämään. uusperheen rakenne alkaa muuttumaaan. Tärkeää on puhua avoimesti yhteiselämän säännöistä, kokemuksista ja jokaisen omista tarpeista. Yhteisen historian ja välittämisen lisääntyminen usein helpottaa vaihetta, bonus vanhemman on helpompi keskustella bonuslapsen kanssa ja sopia hänen kanssaan asioista. Bonus lapsen vastarinta ei enää tässä vaiheessa ole enää yhtä voimakasta kuin aiemmin. Tärkeitä yhdistäviä tekijöitä uusperheelle tässä vaiheessa ovat yhteiset kokemukset, omat rituaalit ja tavat. Uusperheen on jatkuvasti käytävä keskustelua ja neuvottelua ex puolisoien, isovanhempien, ym. sukulaisten kanssa (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Kuudennessa vaiheessa uusperhe oppii tekemään ratkaisuja. Uusperheen vanhempien suhde toimii. Välit bonus lapsiin ovat parantuneet. Bonus vanhemman asema on vahvistunut ja varmistunut. Vahva perusta mahdollistaa sen että yhdessä uskalletaan kohdata uusperheen ulkopuolelta tulevia vaikeuksia (Raittila-Sutinen, 2008, 30–41).

Seitsemännessä vaiheessa Uusperhe on perheytynyt. Perhe on löytänyt oman identiteettinsä eikä sen tarvitse enää hakea oikeutusta olemassa ololleen. Uusperheessä suhteet muuttuvat avoimemmiksi ja läheisyys kasvaa.

Uusperheen kohdatessa vaikeuksia tai haasteita saattaa uusperhe palata aiempiin vaiheisiin, mutta selviää niistä ensimmäistä kertaa nopeammin. Alku vaiheen läpikäyminen kestää uusparilla kahdesta kolmeen vuotta, keskivaihe vuodesta kolmeen vuoteen. Uusperheen perehtyminen ja kaikkien vaiheiden läpikäyminen kestää neljästä seitsemään vuotta. (Raittila-Sutinen, 2008, 112–114).

Uusperhe on onnistunut silloin lapsen kannalta, kun siinä on tilaa ja mahdollisuus hyviin aikuissuhteisiin. Hylätyksi tulemisen pelko, on pahin este läheisyydelle. Lapsi saattaa pelätä uudenkin liiton karituvan ja saattaa suojautua pettymykseltä, lapsen voi olla vaikea kiintyä uuteen ihmiseen jos pelko ohjaa hänen toimintaansa. Uusperheen turvaverkosto on yhteinen asia silloin kun lasta tuetaan terveeseen kasvuun, tunne suhteet ovat avoimia ja lapsen selviytymistä tuetaan (Raittila-Sutinen, 2008, 116–118).

Uusperheellä ei ole ydinperheen yksityisyyttä. Ala ikäisen lapsen kautta ex kumppanit osallistuvat lapsen ja uusperheen elämään. Uusperheen on otettava huomioon ajan käytön suunnittelussa muualla asuva vanhempi. Puolet päätäntä vallasta on lapsen toisella huoltajalla tai biologisella vanhemmalla. Uusperheen on suostuttava soputumaan vaihtuviin tilanteisiin ja luovimaan (Raittila-Sutinen, 2008, 157–158).

Uusperhettä vahvistaa avoin tunteista keskusteleminen, jossa yritetään sovittaa yhteiselämäksi kahden perheen erilaisia kulttuureja. Uusperheen vanhempien keskinäisen rakkauden varassa koko uusi perhe onnistuu tai epäonnistuu (Raittila-Sutinen, 2008, 164–165).

Uusperheitä voidaan auttaa parhaiten antamalla tietoa eri kehitysvaiheista jotka ovat odotettavissa, sekä vaikeita kokemuksia sanoittamalla ja normalisoimalla. (Malinen, 2013, 180–181).

Vanhemmuus ja parisuhde

Lapsen biologinen vanhempi antaa ei biologiselle vanhemmalle mandaatin ja tekee näkyväksi lapselle sen että sosiaalisella vanhemmalla on oikeus toimia uusperheessä toisena valtuutettuna aikuisena. Tärkeää on että biologinen vanhempi näyttää käyttäytymisellään ja esimerkillään että sosiaalinen vanhempi on yhtä tärkeä kuin biologinen vanhempi ja hänellä on päätäntä valta lasten asioista samalla tavalla, ei vain hoito vastuu. Hyvänä apuna uusparille vanhemmuuden hahmottamiseen voi toimia Vanhemmuuden roolikartta (Malinen, 2013, 176–177).

Uusperheessä ovat mustasukkaisuus ja ulkopuolisuuden tunne aina läsnä, näihin tunteisiin on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota ja työstettävä niitä. rakastunut uuspari saattaa aiheuttaa ympäristössä monenlaisia tunteita ja olla uhka ex elämälle, isovanhemmille, ex puolisolle (Malinen, 2013, 169–170).

Uusparin parisuhdetta ja uusperhettä vahvistavia yhteisiä sopimuksia:

Uusperheen omat säännöt

Uusperheen vanhempien oma kahden keskinen aika

Uusperheen yhteinen historia, juhlat, omat ym uusperheen yhteinen aika

Dokumentointi valokuvat, videot yhteisistä hetkistä vahvistavat yhteenkuuluvuutta

Vuorovaikutus ja yhteys uusperheen jäsenten välillä

Puhutaan kaikista asioista isoista ja pienistä, niin ettei mitään jää puhumatta eikä vaivaamaan

Uusperheen säännölliset palaverit joissa päätetään asioista yhdessä, kaikki tulevat kuulluiksi

kiinnostus omaa puolisoa kohtaan

Me ajattelu, halu viettää aikaa yhdessä

(Malinen-Larkela, 2011, 19).

Uusparin kehrän osa-alueet

Yhteiset arvot, elämän arvot, suhde ex elämään, poliittiset arvot ym.

Yhdessä vanhemmuuden hoitaminen mandaatti

Uusperheen yhteinen tulevaisuus

Rakastunut uuspari ja parisuhteen tila

Uusperheen kehitysvaiheet

Uusparin- ja perheen muotoutuminen

Tunne ulkopuolisuudesta

(Malinen-Larkela, 2011, 26).

Uusperheen vaiheet

Askel 1

Uusperheen rakenne, kuka otti yhteyttä, missä kehitysvaiheessa ollaan.

Uusperheen kanssa on hyvä alkaa selvittämään jo ensikäynnillä millainen tilanne

uusperheellä on, ketä uusperheeseen kuuluu, mitkä ovat perheen ongelmia joiden vuoksi he ovat ottaneet yhteyttä, mitkä ovat perheen vahvuudet, miten perheessä

vuorovaikutus toimii eri perheenjäsenten kesken (Malinen, 2013, 181-186).

Jokainen uusperhe on omanlaisensa perhe. Uusperheen haasteita joita voi olla vaikea hahmottaa jos ei ole itse ollut tekemisissä uusperheiden kanssa. Uusperheen jäsenillä voi olla vaikea ymmärtää uuden tilanteen tuomia vaikeita tunteita, joita muutokset saavat heissä ovat saaneet aikaan. Uusperheen vanhempien on tärkeä keskustella tilanteestaan ja tunteistaan jotta he ymmärtäisivät, että Ulkopuolisuuden tunne ei liity heihin vaan vasta muodostumassa olevaan uusperheen rakenteeseen. (Malinen, 2013, 181-186).

Askel 2

Ketkä kutsutaan tapaamiseen ensimmäiseksi, perheen huolen aiheet

Ensimmäisellä tapaamiskerralla on hyvä miettiä keitä tapaamiseen kutsutaan. Voi olla hyvä kutsua uusperheen jäseniä aluksi tapaamiseen pienemmällä kokoonpanolla esimerkiksi uusperheen vanhempien tapaaminen ensi käynnillä, jotta saadaan tietoa perheestä enemmän, mitkä ovat perheen huolenaiheet, onko perheessä ryhmittymiä, vuorovaikutus ym asiat. Sukupuulla on hyvä kartoittaa, keitä perheeseen ja sukuun kuuluu, vuorovaikutus suhteet eri jäsenten kesken. (Malinen, 2013, 181-186).

Askel 3

Alarakenteiden selkiyttäminen

Uusperheessä on erilaisia ala systeemejä, Ydinperheeseen kuuluvien systeemi, uusperheen ei biologinen vanhempi ja lapsi puoli, biologinen vanhempi ja hänen lapsensa ym. isovanhempien suhde ex puolisoihin. (Malinen, 2013, 181-186).

Askel 4

Interventioiden suunnittelu. Tilanteen normalisoiminen.

On hyvä arvioida minkälaisia tarpeita uusperheellä on ja miten heidän tarpeisiin voidaan vastata. Tässä vaiheessa perheen tilannetta voidaan normalisoida esimerkiksi esittämällä heille aiheesta tehtyjä tutkimuksia. Normalisointi auttaa siihen että he eivät koe olevansa asioiden kanssa yksin, vaan eri vaiheet kuuluvat osana perheytymis prosessia. Interventio vasta, kun uusperheen tilanne selvillä. (Malinen, 2013, 181–186).

Askel 5

Keskustellaan uusparin välisestä vuorovaikutuksesta ja tunteista. Tärkeää on herättää vanhempia tunnistamaan empatian tunteita parin välillä.

Uuspari voi kertoa vuorotellen toisilleen tunteistaan ja kokemuksistaan, esim “ Miten minä koen kun se sinun lapsesi”. Sitten vaihdetaan osia.

Tärkeää on että “uusparista kumpikin näkee miten toinen asiat kokee ja tuntee”

Tässä vaiheessa voidaan kyseenalaistaa uskomuksia ja oikaista väärinymmärryksiä, jotka ovat saattaneet jäädä ajatukseksi että “kumppanini oikeasti ajattelee asiasta näin”. Uusperheissä syntyy helpommin väärinymmärryksiä perheenjäsenten välille, kuin ydinperheessä.

Tapaamisella voidaan käydä läpi sitä että isä/äitipuolen ei tarvitse rakastaa lapsi puoltaan. Väärinymmärrykset ovat usein tahattomia, on tärkeää, että puututaan asioihin jotka on ymmärretty väärin ja otetaan ne puheeksi, näin ei pääse syntymään kaunaa uusparin välille. Osataanko perheessä vahvistaa tunne kokemuksia.

(Malinen, 2013, 181–186).

Askel 6

Uskomusten ja väärin tulkintojen tunnistaminen ja kyseenalaistaminen.

Ala Systeemien tukeminen on uusperheessä tärkeää. Esimerkkinä ala systeemistä uusperheessä lapsi ja ei biologinen vanhempi eivät tule toimeen keskenään. Ei biologisen vanhemman voi olla vaikea suhtautua puoli lapseen neutraalisti jos "lapsi on jatkuvasti hänen ja lapsen biologisen vanhemmat välissä ja aiheuttaa ristiriitoja vanhempien välille. Vetäytyminen ja aikalisän ottaminen hetkesi voi rauhoittaa tilannetta ja auttaa selvittämään vanhempien välillä asioita. Tärkeä on keskustella tunteista ja ajatuksista asioista uusparin kesken, jotta parin välille ei jää väärin käsityksiä tai tulkintoja jotka saattavat alkaa vaikuttamaan uusperheen elämään negatiivisesti. (Malinen, 2013, 181–186.)

Askel 7

Luonnolliset alarakenteet. Lapsi vanhempi. Uusperheen dynamiikasta johtuen vanhempi joutuu uuden puolison ja lapsen väliin. Alarakenteet jotka olivat olemassa ennen liittoa, ovat luonnollisia, vakaita ja pysyviä.

Kyse koko uusperheen dynamiikasta, ei yksittäisestä perheen jäsenestä. (Malinen, 2013, 181–186.)

Askel 8

Uusperheen oman systeemin toiminnan tunnistaminen. Uusperheen on tärkeää ymmärtää että kaikki perheenjäsenet vaikuttavat toisiinsa ja heidän käytökseensä vaikuttaa koko uusperheeseen. Muutoksia perheessä aiheuttaa myös uusperheen vanhempien yhteinen sitoutuminen toisiinsa. Sitoutuminen onkin usein uusperheiden kantava voima.

Tärkeää olisi opettaa perhettä tunnistamaan omaa toimintaansa systeemissä.

(Malinen, 2013, 181–186.)

Askel 9

Uusperheessä vanhempien pitäisi tehdä yhteistyötä kaikkien puoli ja biologisten vanhempien kanssa joiden kanssa lapset ovat tekemisissä ja sopia heidän kanssaan yhteiset pelisäännöt. Hyödyllistä jos mahdollista olisi tavata yhdessä uusperheen ja lapsen toisen vanhemman kanssa. Asioiden auki puhuminen ja väärinymmärrysten korjaaminen voi auttaa

kaikkia. Tämä vaihe rakentuu aiempien vaiheiden varaan, ex puoliset, lapsuuden perhe, isovanhemmat ym. (Malinen, 2013, 181–186.)

Askel 10

Kommunikaation lisääminen kaikkien perheenjäsenten ja ihmisten kanssa joiden kanssa perhe toimii. Perhe hioutuu toimivaksi perheeksi. Uusperheen dynamiikka vaikuttaa kaikkiin uusperheen jäseniin. Ala Systemien toimivuus missä kaikissa kokoonpanossa toimii, miten ja milloin. Mitä uusperheen dynamiikalle voisi tehdä. Miten uusperheen dynamiikka vaikuttaa uusperheen jäseniin, heidän hyvin vointiinsa. (Malinen, 2013, 181–186.)

Kysely kaavake Uusperheiden kanssa tehtävän työn tueksi

1. Keitä uusperheeseen kuuluu?
2. Millainen tilanne uusperheellä on , mitkä ovat perheen ongelmia joiden vuoksi he ovat ottaneet yhteyttä?
3. Mitkä ovat perheen vahvuudet, miten perheessä vuorovaikutus toimii eri perheenjäsenten kesken?
4. Uusperheen jäsenillä voi olla vaikea ymmärtää uuden tilanteen tuomia vaikeita tunteita, joita muutokset saavat heissä ovat saaneet aikaan. Uusperheen vanhempien on tärkeä keskustella tilanteestaan ja tunteistaan jotta he ymmärtäisivät, että Ulkopuolisuuden tunne ei liity heihin vaan vasta muodostumassa olevaan uusperheen rakenteeseen. Tunnistaako uusperhe näitä vaiheita?
5. Mitkä ovat perheen huolenaiheet, onko perheessä ryhmittymiä, miten vuorovaikutus toimii eri perheen jäsenten välillä?
6. Tunnistaako Uusperhe erilaisia ala systeemejä? Ydinperheeseen kuuluvien systeemi,

uusperheen ei biologinen vanhempi ja lapsi puoli, biologinen vanhempi ja hänen lapsensa ym?

7. Minkälaisia tarpeita uusperheellä on ja miten heidän tarpeisiin voidaan vastata?(Tässä vaiheessa perheen tilannetta voidaan normalisoida, esimerkiksi esittämällä heille aiheesta tehtyjä tutkimuksia. Normalisointi auttaa siihen että he eivät koe olevansa asioiden kanssa yksin, vaan eri vaiheet kuuluvat osana perheytymis prosessia)
8. Onko uusperheen vanhemmilla empatian tunteita toisiaan kohtaan?
9. Kertokaa vuorotellen toisillenne tunteistanne ja kokemuksistaan, esim “ Miten minä koen kun se sinun lapsesi”. Sitten vaihdetaan osia.
10. Onko sinulle tärkeää että tiedät miten kumppanisi kokee ja tuntee teidän uusperheessä?
11. Onko sinulla uskomuksia ja väärinymmärryksiä, jotka ovat saattaneet jäädä ajatukseksi että “kumppanini oikeasti ajattelee asiasta näin”?
(On tärkeää, että puututaan asioihin jotka on ymmärretty väärin ja otetaan ne puheeksi, näin ei pääse syntymään kaunaa uusparin välille)
12. (Vetäytyminen ja aikalisän ottaminen hetkesi voi rauhoittaa tilannetta ja auttaa selvittämään vanhempien välillä asioita.)
13. Uusperheen on tärkeää ymmärtää että kaikki perheenjäsenet vaikuttavat toisiinsa ja heidän käytökseensä. Muutoksia perheessä aiheuttaa myös uusperheen vanhempien yhteinen sitoutuminen toisiinsa. Miten sinä olet sitoutunut kumppaniisi? Mistä ajattelet sinun kumppanisi tietävä että olet sitoutunut häneen? (Sitoutuminen onkin usein uusperheiden kantava voima)
14. Miten teet yhteistyötä Uusperheessä kaikkien puoli ja biologisten

vanhempien kanssa joiden kanssa lapset ovat tekemisissä? Oletteko sopineet yhteiset pelisäännöt?

15. Miten teidän perheessä puhutaan asioita auki ja korjataan väärinymmärryksiä?

16. Kommunikoitteko kaikkien perheenjäsenten kanssa ja ihmisten kanssa joiden kanssa perhe toimii?

(Perhe hioutuu toimivaksi perheeksi)

17. Ala Systeemien toimivuus

missä kaikissa kokoonpanossa toimii, miten ja milloin?

Heikinheimo (Uusperheneuvoja koulutus, Uusperheen vaiheet luento, jakso 2, Turku 2017)

Pohdintaa

Uusperheellä on hyvät onnistumisen mahdollisuudet kun uusperhettä autetaan ymmärtämään uusperheen eri vaiheet ja sen että ne kuuluvat uusperheen kehitykseen ja niistä voi selvitä.

Uusperheen onkin tärkeä saada hyvissä ajoin ennen tilanteen lukkiutumista neuvoja henkilöiltä joille ilmiö on tuttu ja jotka tunnistavat ja tietävät että eri vaiheet menevät ohi ja ovat jatkossa yleensä ensimmäistä kertaa helpompia.

Uusperheen on ydinperhettä tärkeämpää pitää kiinni perheen rajoista ja yhteisistä säännöistä.

Uusperheen vanhemmilta vaaditaan tahtoa ja sitoutumista jotta pari ja uusperhe voi voida hyvin. Uusparin- ja perheen on oltava valmiita selvittämään ja keskustelemaan kaikista asioista suurista ja pienistä.

Uusperhe vaatii kaikilta uusperheen jäseniltä paljon työtä ja hyvää tahtoa onnistuakseen.

Me hengen ja yhteisen historian luominen nivoo uusperhettä yhteen.

Parhaimmillaan uusperhe on kahden rakastuneen aikuisen ja lasten koti jossa kaikkien on hyvä ja turvallinen olla.

Uusperhe ja parisuhde vaatii enemmän työtä ja jatkuvaa suhteen huolenpitoa kuin ensiperhe.

Lähteet:

Heikinheimo Kirsi, Uusperheneuvoja koulutus, Uusperheen vaiheet luento, jakso 2, Turku 2017

Malinen Vuokko, Larkela Pekka: Parisuhde- Uusperheen ydin. Väestöliitto, Helsinki 2011

Malinen Vuokko (toim.) Integratiivinen paripsykoterapia, Psykologien Kustannus Oy, Helsinki 2013

Raittila Kaisa, Sutinen Päivi: Huonetta vai sukua. Elämää uusperheessä. Kirjapaja, Helsinki 2008

